

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 9.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Július' 31-dikán, 1829.

B é t s.

Ö Ts. K. Felsége méltóztatott Báró Brukenenthal Jó'sef Urat a' Fels. Erdélyi Udvari Cancelláriánál betsületbeli Udvari Concipistává, hasonlóképpen:

Ugyan ott, eddig Practicans, Conrad Mihály Urat betsületbeli Udvari Concipistává kegyelmesen kinevezni.

H a d i T u d ó s í t á s o k.

Szilisztria várának feladása felől, melly Jun. 30-dikán történt, most a' következő bővebb tudósítások jöttek az Orosz táborból, melly Jendsi Kiöinél fekszik Sumla előtt. „Mihelyt az ostromlottaknak tudtokra adatott, mitsoda kimenetele lett légyen a' Kuleftsi ütözetnek Jun. 11-dikén, azonnal alkudozásba ereszkedtek, de a' melly tsak hamar félbeszakadt, minthogy a' várbeliek magokat foglyoknak megadni nem akarták. Újra elkezdődött tehát az ostromlás, és a' tartós nagy esősézek között is a' fáradhatatlan igyekezet. és munkásság végéhez közelíttette az ostromot. Midőn éppen azon valánk, hogy a' védő közfalakat mínák által felvettessük, a' glaszín felállított batteriáink pedig réseket nyissanak a' bástyákon 's katonáink a' berontáshoz készültek: megkéréte a' várbeli vezér Hadschi-Achmet és a' társa Serd Mahmud (mind ketten 3 lófarjú Basák), Krassowsky Generálist,

hogy kezdené el ismét az alkudozást; mellyre azon feltétel alatt reá állott, hogy az alatt a' vár ostromlását folytatni fogja; a' mit a' Törökök kénytelenségből elfogadtak. Tsak hamar meg lett tehát az egyesség a' vár általadása felett: melly szerént a' Muhamedánus lakosok feleségeikkel és gyermekeikkel a' várból szabadon kiköltözhetnek; de az örízet fogságra adta magát. Hogy pedig a' rémülésben lévő lakosok; annál bizonyosabbak lehessenek a' felől, hogy ezentúl semmi ellenségeskedés nem fog történni, Serd Mahmud Basa, maga mint fogoly azonnal által ment az Orosz táborba, 's Jul. 1 ső napján seregeink a' nyitott töréseken mentek be a' várba, hogy a' bástyákat elfoglalják. A' várban 269 ágyút, 's 60 zászlót találtunk; 15 felfegyverkezett hajó esett ezenkívül kezünkbe. Az örízet 8000 egészséges és 1000 beteg és sebes katonából állott. A' Törökök állítása szerént 5000 ember veszett el a' várban az ostrom alatt. Az Oroszok is elvesztettek 1200 embert holtakban és sebesebben. Szilisztria megvétele igen fontos dolog, főképpen azért, minthogy a' hadakozás foganatos folytatását felette könnyebbíti, ha hogy a' Porta a' békekesség jótéteményeit ennyi veszteségei után is makatsúl megvetné.

A' Sz. Pétervári Újság, Júl. 17-dikéről, így adja elő egy ütözetnek kimenetelét, melly Kis Azsiában az Erze-

rumi Seraskiernek alvezérjével esett. „A' Török alvezér bésántzolta magát az Adzsári hegytetőn 15 ezer emberével, a' hol nehéz lett volna kevés erővel megtámadni. Elküldötte tehát az Orosz Fővezér Burzoff Gen. Májort, hogy sereg osztályával az ódavivő mély útat elfoglalván, az által az ellenséget jó fekvéséből kitsalja; a' mi megis lett; az alatt Muravieff Gen. Májor rendeltetett Ardagan felől, hogy a' Törököket, ha kimozdulnak hátulról támadja meg. Ezen hadi fortélynak igen szerentsés kimenetele leve. Lejövén a' Törökök, Burzoff Gen. Májor elötsapatjára ütöttek, melly 4 ágyúval tsak 5 Kompániából állott 's mégis öt óráig bátran viaskodott a' nagy számú ellenséggel, míg estvefelé az egész osztály elkezdé a' verekedést, 's ugyan akkor Muravieff Gen. hátulról támadá meg a' Törököket. Mihelyt ezt az ellenség észre vette, azonnal hátrálni kezdé, 's magát a' sántzaiba vonta vissza. Azonban egyesítvén magát a' két Orosz Generál Jun. 14 kén éjjel a' sántzokra ütöttek 's azt 3 órai kemény verekedés után ostromolták és megvették. A' Törökök az erdőkbe 's mély völgyekbe széllyel futottak. Gazdag táborokat igen sok hadi szerekkel és eleséggel elfoglaltuk; 400 foglyok, 5 nagy és egy mozsár ágyú győzödelmünk jelei. Veszteségek 1200 emberből állott, a' miénk ehez képest tsekély vólt.

Ugyantsak a' Sz. Pétervári Újság szerént, az Erzerumi Vezér Basa 30 ezer emberrel és 52 ágyúval indult ki az Orosz tábor ellen, 's utánna még 60 ezer ember megy tartalékul. Az Orosz tábor ugyan, melly felé közelít még most tsak 10 ezer emberből áll, de ha egyesíti magát, tsak a' gyalogság is rámegy 20 ezer emberre. Itt tehát rövid napfontos dolgok történhetnek.

Frantzia Ország.

Páris Jul. 20-kán. A' Király Jul. 14-kén magános audientziat adott az Orosz Követnek Gróf Pozzo di Borgonak. Ugyan ekkor Gróf Matuscevitza' ki kevés napokkal az előtt érkezett vala ide Londonból, Ő Fgénél bémutatattott. — Jul. 18 kán Ravez Úr (a' ki a' feljebbi esztendőknben több ízben Elölülője volt a' Követek Házának) St. Cloudban magános audentzián volt, melly egy óráig tartott.

A' Gazette és a' Messenger azt emlegetik, hogy Dom Miguel egybe akarja hívni a' három Rendeket, és általok házasságát (Donna Máriával) megerősíttetni kívánja. —

Magallon Úr az Album nevű Újságnak Szerkeztetője a' Fenyítő-Politizai Szék elébe hívattatott, és két tzikkelyekért, (az egyiknek e' volt feljül írása „Galotti és Portalis“ a' másikknak ez „A' felszentelt és felakasztott számár“) 100 Frank birságra büntette. 's ama tzikkelyeknek Írója Fontane Úr két hétre árestomba tétetett.

Nápolyi Királyság.

Nápoly Jul. 1 napj. A' három Capozzoli testvérek, és Rossi Pasquale kivégeztettek. Ez utolsó 1824 óta fogságban ült; a' három első, a' mint tudva van, 1828-ban Salerno körül egy fegyveres csoporttal a' Frantzia Constitutiót kikiáltották, későbbben Korszikába futottak, de félvén hogy kiadattnak, visszamentek hazájokba, és Jun. 17-kén egy Perito nevű faluban elfogattattak. Marsal Carretto, ugyanaz, ki a' Salernoi zendülést 1828-ban elnyomta, volt Itélőbíróvá ki nevezve. A' Hadi törvényszék Jun. 23-kán öszvegyült és mind a' négyet halálra ítélte. Mellynek következésében Jun. 27-kén Palinaro ban meglövettek.

N é m e t O r s z á g.

Ö Fgeka' B a v a r i a i és V ü r t e m b e r g i Király egy részről, és a' B u r k u s Király 's a' H e s s e n i Nagy H e r t z e g más részről egy Kereskedési E g y e s s é g s z e r z é s r e léptek. —

Ö Fge a' B u r k u s Király T e p l i t z felé útban van, Jul. 15-kén estve D r e z d á b a n volt.

N a g y B r i t a n n i a.

L o n d o n, Jul. 18-kán. H e r t z e g L i e v e n az O r o s z K ö v e t Jul. 16-kán H g V e l l i n g t o n n a l és G r ó f A b e r d e e n n e l C o n f e r e n t z i á t tartott. — A' F r a n t z i a K ö v e t H g P o l i g n a c, a' k i d a r a b i d ő o l t a H a m p s t e a d b a n m ű l a t o t t; a' F ő v á r o s b a t e g n a p v i s z s z a t é r t, és m i h e l y t m e g é r k e z e t t, G r ó f A b e r d e e n n e k l á t o g a t á s á r a m e n t, a' k i v e l h o s z s z ú C o n f e r e n t z i á j a v o l t. — A z A u s t r i a i K ö v e t t s a k h a m a r a z u t á n h a s o n l ó é r t e k e z é s t t a r t o t t a' K ű l s ő M i n i s t e r r e l.

D u b l i n b ó l í r j á k, h o g y a' J u l. 12-diki P r o c e s s i o k n a k és k ö z ö n s é g e s m u l a t s á g o k n a k n e m l e t t u g y a n o l l y a n g y á s z o s k ö v e t k e z é s e, m i n t a' m i l l y e n t ő l f é l t e k, d e a z o m b a n t ö r t é n t e k m é g i s B e l f a s t b a n, és t ö b b É s z a k i m e g y é k b e n n e m t s e k é l y l á r m á k és h á b o r ú s á g o k, m e l l y e k b e n, a' m i n t m o n d j á k, n é h á n y e m b e r e l i s v e s z e t t.

A z ú g y n e v e z e t t „ P a r l a m e n t s - r e f o r m “ B a r á t j a i n e m r é g i b e n g y ű l é s t t a r t o t t a k L o n d o n b a n a' h í r e s H u n t e l ő l ű l é s e a l a t t. A' g y ű l é s e l s ő b e n k ö s z ö n e t e t a k a r t v o k s e l n i M a r q u i s B l a n d f o r d n a k a' P a r l a m e n t - r e f o r m á l á s á r a t e t t m i n a p i j a v a l l á s á é r t. D e m i n e k e l ő t t e e z e l h a t á r o z t a t o t t v o l n a, a' L o r d k i h i r d e t t e a' S t a n d a r d b a n, h o g y ő m á s f é l e r e f o r m a t i o t k í v á n m i n t C o b b e t t és H u n t U r a k; a' m i n e k a' l e t t a' k ö v e t k e z é s e, h o g y a' k ö s z ö n e t - h a t á r o z á s e l m a r a d t.

H u n t és C o b b e t t i t t h o s z s z ú b e s z é d e k e t t a r t o t t a k, a z e l s ő a' t ö b b e k l ő z ő t t í g y s z ó l l o t t: „ A' P a r l a m e n t s - r e f o r m, H i s t o r i á j a n e m e g y é b, m i n t a' n é p és a z A r i s t o k r a t á k k ö z ö t t f o l y ó s z á z e s z t e n d ő s h á b o r ú n a k a' h i s t o r i á j a. A' d i t s ő s é g e s R e v o l u t i o k o r (1688-ban) m e g h a t á r o z t a t o t t, h o g y a' K é p v i s e l ő k v á l a s z t á s a s z a b a d l é g y e n és e g y P a r l a m e n t 5 e s z t e n d ő n é l t ö v á b b n e t a r t s o n. T s a k h a m a r a z u t á n a' P a r l a m e n t 7 e s z t e n d ő k r e t e r j e s z t é k i a z e l v á l a s z t a t á s n a k e r e j é t, a' n é l k ű l, h o g y a' n é p e t, m e l l y K é p v i s e l ő i t t s a k 5 e s z t e n d ő r e v á l a s z t o t t a, t a n á t s k é p p e n m e g k é r d e z t é k v o l n a. K é s ő b b e n m i n d e n h a t a l m á t e l v e s z t e t t e a' n é p l a s s a n k é n t a' K é p v i s e l ő k v á l a s z t á s á b a n, és m á r 1795-ban k ö z ö n s é g e s v o l t a' p a n a s z a' P a r l a m e n t e l l e n, és m e g v o l t m u t a t v a, h o g y a' T ö b b s é g e t a z A l s ó H á z b a n 150 P a i r e k (és n e m a' n é p) v á l a s z t j á k. 1817-ben m á s f é l m i l l i o m A n g l u s k ű l d ő t t a' P a r l a m e n t b e E s e d e z ő l e v e l e t a z Ú j í t á s é r t. D e m i l e t t r e á a' v á l a s z? F e l f ű g g e s z t e t e t t a' H a b e a s - C o r p u s (n e v ű t ö r v é n y), f o g s á g b a r a k a t t a t t a k a z e m b e r e k, b ű n t e t t e t t e k, ö l e t t e t t e k. D e, e l f o j t o t t a e' a' n é p b e n a' P a r l a m e n t r e f o r m á l á s á n a k ó h a j t á s á t? É p p e n n e m, n i n t s e g y e m b e r i s L o n d o n b a n, n i n t s e n e g y i s a z O r s z á g b a n, a' k i h a e' f e l ő l m e g k é r d e d, a z t n e m o n d a n á: „ A' d o l g o k n e m m a r a d h a t n a k í g y, m i n t m o s t á l l a n a k. “ — A' C o u r i e r e g y h o s z s z ú b e s z é d e t i n t é z e r r e n é z v e O l v a s ó i h o z, i n t v é n ő k e t, h o g y a' R a d i c a l i s o k n a k (í g y n e v e z t e t n e k a' P a r l a m e n t r e f o r m á l á s á n a k b a r á t j a i) n e h i d j e n e k, és a l i g l e h e t m o s o l y g á s n é l k ű l o l v a s n i, m i d ő n í g y s z ó l l: „ A n g l u s N e m z e t! n e h a g y d m a g a d a t t ö l ö k e l b o l o n d í t t a t n i, és n e h i d d, h o g y a' N e m z e t i a d ó s á g a' r o s z s z i g a z g a t á s n a k a' k ö v e t k e z é s e. 's a' t. 's a' t. “

A z A n g l u s Ú j s á g l e v e l e k i g e n r ö v i d e d e n 's t s a k a' n a g y j á b ó l s z o k t á k a' F r a n

zia Parlamenti dolgokat közleni; de a' Generális Lamarque beszédjét (a' ki a' Tengeri Minister Budgetjának vitatásakor felette keményen kikelt Nagy Britannia ellen) szóról szóra leírták és észrevételeket raktak reá. A' Courier ezt mondja: „Azok a' boszszús és mérges szavak Anglia ellen, mind megannyi Hódolások Nagy Britanniának. A' Buonapartistáknak az a' tzeljök, hogy a' két Ország közt fenn lévő barátságot megzavarják, Frantzia Országot ellenünk feltüzeljék, és a' mi velünk való háborút mint kívánatos dolgot a' néppel megszerettessék. Ennek oka nagyon természetes. Hertzeg Vellington ül nálunk a' Kormány széken, a' kinek pusztá neve elégséges minden Buonapartistákat dühbe hozni. Generális Lamarque ezzel a' felette fontos és bölts nyilatkozattal kezdi vala beszédjét: Frantzia Országnak tengeri készületei nem Ausztria, nem Burkus Ország ellen valók — mint ha mondaná, hogy Frantzia Ország nem Béts alá vagy Berlin alá akarja Hájós seregét küldeni! Nem, hanem Anglia ellen. Felfedezi ekkor a' Generális hadi Taktikájának minden fogásait ellenünk, így szólván: Elsőben meg kell támadni minden pontokon a' Kereskedést, melly Angliát tartja, és a' nagyobb Fregátokkal 's könnyű hajókkal el kell borítani hirtelen az egész tengert, hogy vissza fizessük a' tőlök vett számos rossz költsönt. — „Valóban, a' Planum jó, nem rossz, sokat ígér, és — igen derék Plánum!“ De mit gondol a' Generális, hát mi azonközben mit csinálunk? Hol lesznek a' mi nagyobb Fregátjaink és könnyű hajóink? — Arról a' sorsról beszéll továbbá a' Generális, a' mi nekünk jutott volna, ha Buonaparte az Amérikai Fultonnak (a' ki Napoleont tanátsolta miképpen szálljon ki Angliába) ajánlását elfogadta volna „Nem úgy ment vol-

na akkor mint rab, — szól a' Generális — a' Themse partjához“ — De hát azt hiszi a' Generális, hogy a' Britannusok rosszabbul hartzoltak volna tulajdon földjökön pro aris et focis, mint a' Portugalliai, Spanyol és Vaterlói mezőkön hartzoltak? Ezek mind sikertelen emlékezetek. A' Frantzia néppel nem bának így az Anglus Parlamentben. Elég a' hozzá, a' háborúnak a' két nagy és Vitéz Nemzet között vége van; és nekünk mind kettőknek hasznunk forog benne, hogy költsönösen boldoguljunk; óhajtjuk azért, hogy a' Frantzia nép óvja magát azoktól, kiknek nyugtalan ditsőségszomja az Országot újra háborúba és a' Despotismus alá akarja ejteni.“

A' Courier jelenti, hogy minden Portugallusok, kik Havreban hajóra ültek, szerentsésen ki szállottak Terceirában, és hogy annak hallására San Miguel (egy az Azori szigetek között) egyszerre Donna Mária Királyné mellé állott.

A m é r i k a.

Az Egyesült Státusoknak Elölülője Máj. 25-kán 1829 egy levelet küldött Oberster Crovel által a' Creckekhez (honnyi Indusokhoz) melly így következik: „En a' Nagy Léleknek akaratjából és a' Népnak választásából az Egyesült Státusoknak Elölülőjévé lettem — és mint testvér és barát szóllok tihozzátok, halgassatok meg. A' ti vitézseitek esmernek engem rég olta. Ti tudjátok, hogy én egyformán szeretem a' fejéretket és a' rézszerűeket, hogy én mindent egyenesen kimondok, soha szín mutató nem voltam és Néktek mindenkor igazságot szólottam. Az igazságnak ezen beszédével szóllok most is hozzátok mint fíjaimhoz, azért halgassatok meg. Né-

melly közzületek való rossz emberek, megölvén egy fejer fijamat Georgiából, engem nagyon megszorítottak. A' mi anyaföldünk megvagyon motskoltatva egy fejernek vérevel, és büntetést kiált a' gyilkosokra. Ezeket ti, azon Egyesség-szerzésnek következésében, mellyet a' ti Tanátstoknak fejei és Vitézsei mi vé-
lünk kötöttek, adjátok ki, valamint azon jószágokat is, mellyeket elragadoztak. Tsak így lehet a' nagyobb vérontást megakadályoztatni, és a' békességet fenntartani. Barátim, Atyámfijai halgassatok meg! Ott a' hol ti az én fejer fijaimmal együtt laktok, nagyon sokan vagytok; egyik a' másikkal békében nem élhet. A' ti Vadjaitok el vagynak zavarva, sokan közzületek a' földet nem akarják mívelni, sem más egyebet dolgozni. Túl a' nagy Missisipi Vizén, a' hová eddig is sokan költöztek a' ti Nemzetségeitekből, keresett tinéktek a' ti Atyátok egy földet, melly elég nagy mindnyájatoknak, és óhajtja, hogy oda menjete. Ott nem háborgatnak benneteket a' ti fejer testvéreitek, mert ahoz a' földhöz nekik semmi jussok. Ott a' bövségnek kebelében békével élhettek, mind addig, míg a' föld gyümölsöket terem, és a' folyó víz italt ad, tehát örök időkig. A' ti Atyátok megjutalmaztat titeket azokért a' javításokért, mellyeket azon a' földön tetetetek, a' hol eddig lakoztatok és illendő árrát fizeti mindennek a' mit magatokkal el nem vihettek. (Alá-írás) Andrew Jackson“

Ezek a' Krikek (Crecks) és Tserokézek (Cherokes) a' kikhez Generális Jackson ezen levelet írja, azon számosságos gyöker-Nemzetségekből valók, mellyek Amérikanak törsök lakosi voltak, és Georgia's Alabama Státusok között lakoznak, de nem úgy mint tagjai az Ejszak-Amérikan Unionnak, hanem mint független Nemzet saját törvényei alatt.

De tudni való, hogy egy ilyen félig vad Nép, mint független Státus, egy más pallérozott Országnak közepében, nem oda illő helyet foglal. Georgia és Alabama sokat bajlódtak ezekkel az Induszomszédokkal. A' f. Esztendőben erőszakhoz kezdvén nyúlni ama két Státusok, az Indusok panaszt tevének e' miatt az Elölülönél, a' kitől a' feljebbi levelet vették, mellynek az a' következése lett, hogy már most az Indusok mindenestől készülnék elköltözni, az Elölülő tanátsza szerént, a' Missisipi mellé.

Mexiko Máj. 28-kán. A' Spanyoloknak kiüzéséről hozott törvény felfüggesztetett; és lehet reményleni, hogy azok, kik még eddig ki nem költöztek, a' Köz-Társaságban megmaradhatnak.

Havannában Junius elején az a' hír volt, hogy az ott lévő Spanyol Seregeknek egy része (számszerént 5,000 ember) Yucatan ellen ki fog indulni. A' Spanyol Hadi erő Cubában most valóban hatalmas. Mert azonkívül, hogy a' Sziget őrizésére való Seregek száma kétszerte szaporább, mint rendesen szokott lenni, egy 25,000 emberből álló tábor fekszik Cubának 3 Megyéiben; annak felette a' Havannai Kikötőben 2 Linea hajó (74 ágyús), 5 nagy Fregát, és 19 kisebb Hadi hajók állanak. Nem hihető, hogy Spanyol Ország ezen tengeri és száraz seregeket valami fontos tziel nélkül szerezte volna öszve; és megeshetik, hogy a' Guatemala és San Salvador között fennforgó viszálykodásokat hasznára fogja fordítani. De egyébaránt még semmi bizonyos nem tudatik Laborde Úrnak a' Spanyol Admirálisnak (a' kitől függenek a' Száraz seregek is) igazi szándékáról. — Ha a' Jamajkai tudósításoknak lehet hinni: úgy a' Yucataniak magok, megünvén az Anarchiát és a' hatalmasoknak egymás ellen való torsalkodásait, köve-

teket küldöttek a' Spanyol Admirálshoz, és nála segítséget keresnek.

V e r a C r u z - J u n . 5 - d i k é n . Mihelyt Mexikóban megértette az Országlószerk, hogy a' Spanyolok Havannából, a' Köz Társaságra reá ütni készülnek, egyszerre kiküldött, Generális Vittoria vezérlése alatt, számos Seregeket a' tengerpartokhoz, hogy a' kiszállást, ha a' Spanyolok próbálnák, meggátolják.

A' Perui Congressus nem akarja a' Columbiával (a' Péru Vezér által) kötött Elő-békességet megerősíteni; 's a' háború ismét elkezdődött. — Bolívar Bogotában van, és onnan az Éjszakimegyéket szándékozik elébb megjárni, minekelőtte a' Péruval hadakozó táborhoz elmene.

B r a s i l i a . Egy Máj. 25-kéről való Rioi levél szerént, azon három Portugalliai Hajók között, mellyek T e r c e i r a mellől az Anglusoktól elkergettétvén, kéntelenek voltak Brasiliában keresni menedéket, tsak egy érkezett meg Rio-ba 70 Tisztekkal; a' második kéntelen volt a' Kanáriai szigeteknél kikötni; harmadikról, mellyen 200 Kibujdostak valóának, semmit sem tudni. Félő, hogy szerentsétlenül járt, mert már akkor is, mikor kiindultak P l y m o u t h b o l , rosszszatska állapotban volt.

T s e h O r s z á g .

A' V a s - ú t r ó l Prága és Pilsen között, mellyet a' mult 1828-iki Aprilis olt a fenn álló Priv. Prágai V a s - ú t a s T á r s a s á g épített, egy ahoz értő szemmel látó tanúja a' munkának így ír:

„A' munkában lévő V a s - ú t n a k helyes megítélésére mindenekfelett szükséges megjegyezni, hogy az, egy egészen új mód szerént készítettik, és különöségei által nemtsak minden más akármelley Országbeli V a s ú t a k t ó l különbözik, ha-

nem — a' mint a' Társaság Elölülője az idei főgyűlésben mondá — azok által Epochát tsinál a' V a s ú t a k készítésében. Neyezetesen 1) nem fa- hanem k ö - á s z o k - r a (Unterlage) építettik. 2) maga a' K e r é k - ú t nem vert-vasból, hanem ö n t ö t t v a s b ó l r a k a t t a t i k 3) az Ú t é p í t é s b e n nem az a' principium, hogy minél egyenesebb lineában menjen (minthogy az a' Föld fekvéséhez képpes, hol iszonyú töltéseket, hol költséges és nehéz kiásásokat kíván) hanem ez: az egyenes lineát tsak ott kell keresni, a' hol a' földfekvésnek kedvező volta azt felvehetővé teszi, de a' drága és nehéz föld-munkákat (t. i. a' töltéseket vagy ásásokat) a' V a s - ú t n a k gyenge hajlásai és tekeredései által kikell kerülni. 4) 's e' végre tulajdon nemű vas-útas szekerek készíttessenek, mellyek az útnak tekeredéseibe könnyen belé kapjanak.

E' szerént a' mód szerént épül a' T s e h O r s z á g i v a s - ú t , még pedig igen szerentsés következással. Az Ászok-kövek négyszegű fővénykő- (Sandstein) darabok, mellyek az 1 öl szélességű, és tsapinosan 45 ° -nyira (a' Horizonhoz értvén) kidüjjedő száraz kő falon állanak; ez a' kőfal mind a' két oldalról 6'' nyira földdel be van fedve, és a' földhányás 36 ° nyi (t. i. a' Horizonttal) hajlásra elintézve. — Az öntött vaslétzek, hogy az útnak minden görbülésénél használtatassanak, tsak 3 lábnyi hosszak, 1 3 / 4 u j n y i szélesek és 1 u j n y i vastagok, és kívülről két fülök van, hogy belévert vas szegek által az Ászok-kövekhez leszegeztethessenek.

Az egymástól 5' 6'' (3 láb 6 új) távolságra álló V a s - l é t z e k között vagyon a' tsinált út a' vonó ló számára. — De minthogy a' vas-útnak tekeredő lineába való vitele, a' mint feljebb megmondattott, attól függött, hogy lehetséges lesz e' olyan szekereket készíteni, mellyek

a' vas útnak minden hajlásaiba és tekeredéseibe könnyen bele menjenek: hátra volt egy ilyen Kotsinak a' kigondolása. De ezen nehézséget elhárította. Gubernialis Tanácsos Nemes Gerstner Úr, a' ki egy új Mechanismust fedezett fel, melly által a' Szekerek úgy alkotatnak, hogy a' tekeredő línéának minden hajlásába könnyűséggel belé kapnak, és soha a' vas-létzetről le nem sikamlanak. Ezen fontos felfedezésnek tökéletes sikerét bizonyítják a' vas útnak már készen lévő részén, naponként ide 's oda járó Szekerek, mellyek az Építéshez való szereket hordják, és az Útnak minden tekeredéseibe a' legnagyobb könnyűséggel fordulnak, 's 50 má'sa terherrel (magának a' szekérnek 16 má'sát nyomó terhét nem számlálván) őket egy ember horizontalis síkságon könnyen vonja, felfelé pedig — (11'nyi emelkedésnél 100° ra) kettő elbírja.

Azon fontos tzelok annakokáért, mellyekre ezen új Múd kigondoltatott ú. m. az Építőköltségeknek kevesítése, az Óriási földmunkáknak kikerülése, és a' feltartásra való Költségeknek megkímélése (az által t. i. hogy a' könnyen rothadó fa Ászkok helyébe kövek tétettek, és a' lág y v e r t v a s helyett öntött vas vétetett) — mind el vannak érve. Ezen materiális hasznok egyfelől az Építő társaság tagjainak betses zálogokat adnak a' jövődöbeli jövedelmekről, más felől minden a' dolozhoz tudó ferjfiaknak figyelmetességét és bámulását megnyerték, még pedig nemcsak a' honnyiaknál hanem a' külföldieknél is. Így nevezetesen azon Vas-útas Társaság, melly Frantzia Országban Andrezieux és Roanne között vas-utat rakat, meghallván ezen új Systemának hírét, Gubernialis Tanácsos Gerstner Úrral levelezésbe lépett ezen új Vas-útnak és a' hozzá való Kotsiknak alkotása eránt.

A' mi már ezen Vas-útnak mostani kiterjedését illeti, a' szerént, a' [mint az a' mult Eszt. 8-kától fogva (a' mikoron a' munka elkezdődött K a c z i t z falunál a' Rakonitzi Kerületben) a' f. Eszt. Junius utolsó napjáig elő haladt; az 15,880 ölet téssen. A' Kezdőpont K a c z i t z falunál, most közép pontja ezen hosszúságnak, a' honnan a' vas-út két felé ú. m. P r á g a felé és L a h n a felé rakattatik, és a' melly a' B ü r g l i t z i és S m e c z l a i Uradalmi Erdőknek, sok Kő- és Kőszén-bányáknak 's a' t. mellettek mégyen el.

Kétségen kívül van, hogy ez a' 15,880 ölnyi Vas-út Öszre egészen készen és járható lesz; és ha a' jövő tavaszszal P r á g a felé folytattatik és odáig elkészülhet, az Aktzionariusok (az az, Építő Társaság tagjai) egyszerre hasznot vehetnek belöle, mert a' termésekkel és mivekkel gazdag Vidéken 6 mértöldnyi vas útlak lesz készen.

Elegyes tudósítások.

Doctor Nantini Úr, Szárdiniának Nizzai Tartományában, Mentoni Tsil-lagvizsgáló és Physicus, közel a' tengerhez egy Meszszelátót készítettett, melly 27 ánglus lábnyi, 's a' mellybe az üvegekhez léptsökön kelletik felhágni, hogy a' szem lassan lassan hozzá szokhassék a' szemet rendkívül erőltető világosságnak eltűrhetéséhez és az égi tárgyak vizsgálásához. Ez a' meszszelátó ötszáz ezerszerre nagyobbítja a' tárgyakat, és egyszersmind az égi testeket olly közel hozza, hogy még eddig senki ennyire nem vihette. Nantini Úr Május 18-dikán éjjeli 11 órakor a' holdat vette vizsgálása tárgyául; és, a' mit még eddig illy tisztán senki az Astronomusok közül nem láthatott, ő a' holdban, hegyeket, rendszeren épített városokat, folyóvizeket és

erdőket látott. Úgy látszott neki, mintha a' vizeken élő teremtések mozognának vagy úszkálnának. Látott ezen kívül a' szárazon rettentő nagyságú testeket lassan mozogni és tovább haladni, a' melyek tehát hihetőképén élnek. Egy kis munkátskában ezen tzm alatt: „Előleges tudósítások a' lakosokkal rakott holdról,“ leírta N. Ur eddig tett tapasztalásait, és ezt folytatni is fogja; mihelyt t. i. a' rendkívül való megerőltetés által elgyengült szemei annyira megerősödnek, hogy vizsgálásait ismét elkezdheti. Ezen nevezetes Meszszelátoról vagy Telescopiumról az ahoz értő tudósok igen magasztaló dítsérettel szóllanak a' közönséges folyóírásokban, és tsak azon sajnálkoznak, hogy a' legerősebb alkatású szem sem győzi el sokáig azon által a' nézést, és a' ki több ízben próbálja a' vizsgálódást tarthat tőle, hogy megvakúl.

Égyiptomnak Manuf nevű városában, a' Bahri tartományban, egy repdeső szárkányt fogtak, mellynek hossza 8 lábnyi és a' vastagsága két láb. Igen magasra ugyan soha sem repült, de az általmégis nagyon segített magán, hogy sebesen előhaladhasson. Sok próbatételek után végre hálóba kerítették 's megfogták. A' kígyó nem mérges és igen szép változó színeket játszik. Az oda való lakosok Musuffnak nevezték, ilyen nevű Helytartójáról a' tartománynak, a' ki azt legelőször látta repülni. Ezen ritka állatot az

Égyiptomi Vice Királynak küldötték el ajándékba.

A' Szardiniai Király egy szép gye-mántos arany pikszist ajándékozott Dr Hildebrand Úrnak, az Orvosi Klinika Professorának Páviában, azon sikeres fáradozásaiért, mellyeket a' Páviai Ispotályba kerülő Szardiniai jobbágyok mellett 12 Esztendők ólta mutatott.

Stokholmban Jun. 4-dikén, a' Korona Hertzeg születése napján, nagy pompa és katona-mustra tartatott. — Dr Hedenborg, a' ki ez előtt darab ideig Konstantinápolyban lakott, szándékozik tudományos útra Egyiptomba menni.

Magyar Ország.

Egerből Júl. 25-dikén. Tegnapelőtt meghalálozott itten Fő Tisztelendő Grofftsik János Úr, Drószói Prépost, az Egri Fő Tiszt. Káptalanban Lector és Poenitentiarius Kánonok életének 76 esztendejében.

A' pénz folyamat Július 30-dikán; közép ári:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji	99
Az 1820-béli sorsosok,	165 1/4
Az 1821-béli hasonlók,	127
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji,	55 1/4 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek	1133 31/0 forinton Conv. Pénzben.

A' Gabonának ára; Po'sonyi mérő szerént, Váltó Tzedulában.

	Tiszta Búza:	Kétszeres:	Rozs:	Árpa:	Zab:	Kukoritza.
Posonb., Jul. 24-kén	6 f. 21 kr.	5 f. 15 kr.	4 f. 45 kr.	2 f. 39 kr.	2 f. 42 kr.	4 f. 27 kr.
Sopronb. Jul. 24-kén	7 f. 9 kr.	5 f. 15 kr.	5 f. 9 kr.	3 f. 15 kr.	3 f. 6 kr.	4 f. 30 kr.
NSzombat. Jul. 25 kén	6 f. — kr.	5 f. 24 kr.	3 f. 54 kr.	2 f. 45 kr.	2 f. 30 kr.	— f. — kr.
Mosonban, Jul. 25-kén	6 f. — kr.	4 f. 30 kr.	4 f. 24 kr.	2 f. 27 kr.	2 f. 36 kr.	5 f. 36 kr.